

Vergaderjaar 2010–2011

25 834

Problematiek rondom asbest

22 343

Handhaving milieuwetgeving

Nr. 58

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 februari 2011

Op verzoek van de Vaste Kamercommissie voor Infrastructuur en Milieu stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de minister van Veiligheid en Justitie de reactie op het advies van de Gezondheidsraad. Tevens geef ik u, in de bijlage, een overzicht van de ontwikkelingen in het asbestdossier en de activiteiten voor het komend jaar om de risico's van asbest verder te reduceren. Om te beginnen reageer ik, mede namens de minister van OCW, op het verzoek van de Vaste Kamercommissie over de asbestinventarisatie op scholen.

Asbest in scholen

Zoals gemeld in mijn brief van 28 januari jl. (Kamerstuk 22 343, nr. 250) aan uw Kamer dragen de gemeentebesturen en de schoolbesturen in het PO en VO een gedeelde verantwoordelijkheid voor de schoolgebouwen. Vanuit die verantwoordelijkheid hebben zij hun leden geadviseerd om de situatie in schoolgebouwen nauwkeurig in kaart te brengen en inzicht te geven in de aanwezigheid van asbest om nieuwe situaties met blootstelling aan asbest te voorkomen.

Reactie op het advies van de Gezondheidsraad over asbest

Medio 2010 heeft de Gezondheidsraad, op verzoek van 24 mei 2006 van de toenmalige staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)¹ respectievelijk de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)², geadviseerd³ over mogelijke herziening van de normen voor asbest.

De Gezondheidsraad heeft zich in zijn onderzoek gebaseerd op wereldwijd beschikbare onderzoeken en op grond daarvan risiconiveaus geadviseerd. Het advies van de Gezondheidsraad is duidelijk: asbest is een stof die nog gevaarlijker is dan we al dachten. Het risico dat asbest mesotheliom of

¹ Brief Staatssecretaris VROM, d.d. 24 mei 2006, kenmerk SAS/DBU/2006271785.

² Brief Staatssecretaris SZW, d.d. 8 september 2006 kenmerk: ARBO/P&G/2006/72643.

³ Asbest: Risico's van milieu- en beroepsmatige blootstelling; advies Gezondheidsraad, 3 juni 2010.

longkanker veroorzaakt is 20 tot 40 keer groter dan in het verleden, op basis van WHO studies, werd gedacht.

Gegeven die constatering van de Gezondheidsraad is het doel van het asbestbeleid dan ook om, nog nadrukkelijker dan in het verleden, de blootstelling aan die vezels maximaal te voorkomen.

De minister van SZW heeft het advies van de Gezondheidsraad voorgelegd aan de Commissie Arbeidsomstandigheden van de SER voor advies over de haalbaarheid van de door de Gezondheidsraad geadviseerde nieuwe grenswaarden. Na ontvangst van dit advies zal mijn collega van SZW besluiten over een eventuele herziening van de wettelijke grenswaarde voor de werkplek voor asbest.

Voor het milieubeleid zet ik in op het maximaal verwijderen van de hoeveelheid asbest in de leefomgeving. Daarnaast richten de beleidsacties zich op het proces van asbestverwijdering; bewustmaking van burgers en bedrijfsleven; het verbeteren van toezicht; het versterken en ondersteunen van de uitvoering door gemeenten; en uniformering en vereenvoudiging van regelgeving en procedures.

Het verwijderen dient op een verantwoorde wijze te geschieden en daarvoor zijn reeds strenge regels gesteld. Via voorlichting worden burgers en het bedrijfsleven bewust gemaakt van de gevaren van asbest en de wijze waarop met die gevaren verantwoord kan worden omgegaan. Daarbij appelleer ik aan de eigen verantwoordelijkheid voor de eigen gezondheid en de gezondheid van anderen. Ik zal ook niet schromen om het toezicht op de naleving van de asbestregels die onder andere gelden bij het verwijderen van asbest te (laten) versterken.

Indien vereenvoudiging en uniformering van de regelgeving en procedures, bijdragen aan een betere naleving en effectievere handhaving, zal dit ook ter hand worden genomen.

Voor een nadere beschrijving van de in gang gezette acties verwijs ik naar de bijlage.

Asbest: een historische erfenis

Vanaf 1994 is in ons land een volledig verbod op het gebruik van asbest van kracht. Terwijl vroeger het verkeer (asbest in remvoeringen) de belangrijkste bron vormde en leidde tot hoge achtergrondconcentraties, wordt de huidige achtergrondconcentratie asbest in de buitenlucht momenteel vooral veroorzaakt door emissies vanuit wegen en verweerde asbestcementproducten en door incidenten in gebouwen die asbest bevatten.

In het verleden is asbest op grote schaal toegepast in tal van producten die in gebouwen en objecten terecht zijn gekomen. Het meeste nog aanwezige asbest is hechtgebonden¹ en vormt geen risico zolang het onberoerd blijft.

Het grote aantal huidige sterfgevallen door blootstelling aan asbest komt door de blootstelling aan hoge concentraties in het verleden.²

Het uitgangspunt voor het huidige asbestbeleid wordt vooral gekenmerkt door het voorkómen van blootstelling aan asbest en het sluitend organiseren van de veilige werkwijze om asbest te verwijderen en af te voeren («het sluiten van de asbestketen»). Dit betekent dat tot dusverre gekozen is voor actieve sanering van de bestaande milieubronnen die een groot risico vormen, zoals de met asbest verontreinigde wegen.

Het meeste nu nog aanwezige asbest zit in gebouwen. Asbest vormt een risico op het moment dat het moet worden weggehaald, er werkzaamheden in de gebouwen moeten plaatsvinden, of wanneer het materiaal

¹ Hechtgebonden asbestvezels zitten vast in een ander materiaal, meestal cement. De kans dat deze vezels in de lucht komen en schade veroorzaken is klein. Als hechtgebonden asbest niet beschadigd is, levert het weinig gevaar op voor de gezondheid. Niet-hechtgebonden asbestvezels zijn niet stevig in een ander materiaal vastgezet. Hierdoor kunnen de asbestvezels makkelijker vrijkomen. Bron: <http://www.milieucentraal.nl>.

² In Nederland stierven in 2007 ongeveer 400 mensen aan mesotheliom, dat is kanker aan het longvlies of buikvlies. Geschat wordt dat dit sterftecijfer de komende jaren oploopt tot ongeveer 500 per jaar. Mesotheliom ontstaat niet direct na inademen van asbest; de ziekte openbaart zich vaak pas vele jaren na inademing. Een grove schatting is dat 900 longkankergevallen per jaar te wijten zijn aan asbest. Vooral mensen die door hun werk veel met asbest hebben gewerkt en die veel asbestvezels hebben ingeademd, lopen risico's. Bron: Advies Gezondheidsraad, 3 juni 2010.

waarin asbest zit ernstig is beschadigd of verweerd is. Asbest moet daarom altijd worden verwijderd voorafgaand aan renovatie- of sloopwerkzaamheden. Als er een gevaar is voor asbestblootstelling doordat het aanwezige asbest niet (meer) hechtgebonden is, kan op basis van een risicoanalyse worden besloten eerder over te gaan tot sanering van het asbest. Ook kan de gemeente op grond van de Woningwet en de gemeentelijke bouwverordening de eigenaar van een bouwwerk verplichten maatregelen te treffen als het asbest een gevaar voor de omgeving vormt.

Normen voor asbest in het milieu

Om de veiligheid van chemische stoffen in het milieu te waarborgen wordt doorgaans gewerkt met het maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR) en het verwaarloosbaar risiconiveau (VR). Beide niveaus zijn basis voor het stellen van de veiligheidsdoelen. Het MTR geldt als niveau dat niet overschreden mag worden. Het VR wordt gehanteerd als te bereiken streefwaarde. Het MTR wordt ook regelmatig gebruikt als grondslag voor de berekening van de eventuele wettelijke milieunormen.

Vanwege de grote risico's van asbest zoals die in het verleden al bekend waren, is vanaf de tachtiger jaren van de vorige eeuw gewerkt met het toenmalige verwaarloosbaar risiconiveau (VR) als basis voor de asbest-normen in de lucht en de bodem. Dat betekent dat al in het verleden uit oogpunt van voorzichtigheid in het geval van asbest gekozen is voor het verwaarloosbaar risiconiveau als niveau dat niet overschreden mag worden.

Het advies van de Gezondheidsraad geeft aan dat die voorzichtigheid terecht was.

De door de Gezondheidsraad geadviseerde risiconiveaus worden overgenomen hetgeen betekent dat het verwaarloosbaar risiconiveau zoals dat kan worden afgeleid uit de Gezondheidsraadadviezen gebruikt gaat worden als streefwaarde voor de achtergrondconcentratie. In de praktijk betekent dit dat de activiteiten van het asbestbeleid via maximaal bronbeleid er op gericht zijn om de concentraties van asbest in de leefomgeving te verlagen tot aan het niveau van het verwaarloosbaar risiconiveau.

Overigens moet duidelijk zijn dat bij asbestsaneringen niet tot een norm wordt teruggesaneerd, maar dat het asbest volledig wordt verwijderd en afgevoerd voorafgaand aan onderhoud-, renovatie- of sloopwerkzaamheden zodat blootstelling aan asbestvezels echt wordt vermeden.

Bronbeleid

Voor het verwijderen van de hoeveelheid asbest in de leefomgeving worden de belangrijkste bronnen van asbest aangepakt: asbestwegen en (verweerde) asbestdaken. Om te bevorderen dat asbestdaken worden vervangen is er voor bedrijven sinds maart 2010 de mogelijkheid van Milieu Investeringsaftrek en Vrije afschrijving Milieuinvesteringen. In het eerste half jaar is daarop al een investeringsbedrag van ruim € 8 miljoen gemeld. Het is de bedoeling dat deze stimuleringsregeling nog enkele jaren doorloopt.

In aanvulling op reeds in gang gezet kabinetsbeleid, onderzoek ik de consequenties voor kosten, uitvoerbaarheid en handhaving van een mogelijke algemene maatregel van bestuur waarin het verboden wordt voor zowel particulieren als bedrijven om vanaf 2024 nog asbestdaken of asbestgolfplaten voorhanden te hebben. Het jaar 2024 is een generatie na het verbod op de toepassing van asbest uit 1994 en zo gesteld dat deze samenvalt met de te verwachten technische levensduur van de asbest-

platen. Dit laat onverlet dat bij risicovolle situaties eerder tot sanering moet worden overgegaan.

Concluderend

De boodschap van de Gezondheidsraad is helder: asbest is een stof die nog gevaarlijker is dan we al dachten. Het asbestbeleid is dan ook gericht op het vermijden van situaties waarin mensen blootgesteld worden aan deze gevaarlijke stof. Alle acties die door het kabinet zijn ingezet passen in deze aanpak:

- Bronbeleid voor het verminderen van de hoeveelheid asbest in de leefomgeving,
- Een landelijk asbestvolgsysteem voor meer transparantie in het proces van asbestverwijdering,
- Voorlichting voor het bewust maken van burgers en bedrijfsleven waarbij we appelleren aan het gezond verstand en de eigen verantwoordelijkheid,
- Het aanscherpen van het stelsel van certificering,
- Het versterken en ondersteunen van de uitvoering door gemeenten,
- Prioriteit in opsporing asbestcriminaliteit,
- Onderzoek naar stroomlijning van regelgeving en procedures.

Voorts ligt de focus op uniformering van regelgeving bij het beheersen van de risico's van asbest zodra het vrijkomt uit gebouwen als gevolg van brand of ondeskundige sloop. Het verwijderen van asbest en beheersen van de risico's dient op een verantwoorde wijze te geschieden. Daarom worden burgers en het bedrijfsleven bewust gemaakt van de gevaren van asbest en de wijze waarop met die gevaren verantwoord kan worden omgegaan. Daarbij wordt geappelleerd aan de eigen verantwoordelijkheid. Iedereen moet volgens dezelfde strenge regelgeving asbest verwijderen. Wel wordt bekeken of die regelgeving verder kan worden geüniformeerd ten behoeve van de naleefbaarheid en de handhaving. Alle mogelijkheden voor verbetering zijn daarbij bespreekbaar.

Ik zal met VNG, maatschappelijke organisaties en uitvoerende partijen in overleg treden om de mogelijkheden voor verdergaande maatregelen in beeld te krijgen.

Natuurlijk zal ik daarbij de consequenties op een rij zetten van uitvoerbaarheid, naleefbaarheid, handhaafbaarheid en het maatschappelijk draagvlak. Ik zal uw Kamer dit najaar over de voortgang berichten.

De ingezette acties zijn nader gedetailleerd in de bijlage. Alle ingezette acties worden uitdrukkelijk samen met diverse ketenpartijen uitgevoerd en zijn gericht op het structureel verbeteren van de asbestsituatie in Nederland.

Met het aanvullende voornemen tot het verbod op asbestdaken en het zoeken naar verdergaande maatregelen, intensiveer ik het asbestbeleid en doe daarmee recht aan de conclusies van de Gezondheidsraad.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
J. J. Atsma

Ingezette acties om de risico's van asbest in de leefomgeving te voorkomen

Om de achtergrondconcentratie van asbest in de lucht verder naar beneden te brengen is het van belang om de belangrijkste bronnen daarvan te elimineren. Asbestwegen en (verweerde) asbestdaken vormen volgens TNO en RIVM de grootste bronnen, naast asbestcementproducten in gebouwen die vrijkomen bij brand of ondeskundige sloop¹. Daarnaast richten de beleidsacties zich op het proces van asbestverwijdering; bewustmaking van burgers en bedrijfsleven; het verbeteren van toezicht; het versterken en ondersteunen van de uitvoering door gemeenten; en uniformering en vereenvoudiging van regelgeving en procedures.

Terugdringen van bronnen van asbestvezels: saneren van asbestwegen en asbestdaken

De derde fase van de sanering van asbestwegen in de omgeving van de gemeenten Hof van Twente en Harderwijk is in volle gang. Naar verwachting is deze operatie begin 2012 afgerond. De kosten voor alleen de derde fase bedragen voor het Rijk al circa € 100 miljoen. Door een goede samenwerking met de twee betrokken provincies en de gemeenten kan het projectbureau niet alleen de wegen en erven saneren, maar wordt ook asbest in aanliggende bodemlocaties gesaneerd. De kosten van de sanering van deze bodemlocaties worden voor een groot deel gedragen door beide provincies en de betrokken gemeenten (circa € 40 miljoen).

De VROM Inspectie heeft in 2010 alle verdachte locaties bezocht die niet gemeld waren voor de saneringsregeling. De conclusie luidt dat de asbestwegen vanaf medio 2012 zijn gesaneerd en niet langer leiden tot een verspreiding van asbestvezels in de lucht en tot een blootstelling aan asbest voor mensen die in de directe omgeving van deze locaties wonen. Daarmee is een substantiële bron voor de achtergrondwaarde van asbestvezels in de lucht weggenomen.

Verweerde asbestdaken, en dan met name die daken zonder deugdelijke regenwaterafvoer, vormen de tweede belangrijke bron van asbestvezels die zich in het milieu kunnen verspreiden. Het moment komt dichterbij waarop een groot deel van de asbestdaken een potentieel gevaar is voor de omgeving door verregaande verwerking.

Om te bevorderen dat asbestdaken worden vervangen is er voor bedrijven sinds maart 2010 een fiscale stimuleringsmogelijkheid in het leven geroepen. Tot en met oktober 2010 is een investeringsbedrag van ruim € 8 miljoen gemeld. Het is de bedoeling dat deze stimuleringsregeling nog enkele jaren doorloopt.

In aanvulling op reeds in gang gezet kabinetsbeleid, onderzoek ik de consequenties voor kosten, uitvoerbaarheid en handhaving van een mogelijke algemene maatregel van bestuur waarin het verboden wordt voor zowel particulieren als bedrijven om vanaf 2024 nog asbestdaken of asbestgolfplaten voorhanden te hebben. De datum van 2024 is een generatie na het verbod op de toepassing van asbest uit 1994 en zo gesteld dat deze samenvalt met de te verwachten technische levensduur van de asbestplaten.

Dit laat onverlet dat bij risicovolle situaties eerder tot sanering moet worden overgegaan.

¹ TNO/RIVM, Praktische consequenties van het advies van de Gezondheidsraad inzake asbest 2010 (TK 25 834, nr. 57).

Het saneren van de asbestwegen en het verbod op het voorhanden hebben van een asbestdak zal de asbestconcentratie in de lucht in Nederland verder doen dalen.

Vergroten van grip op de asbestketen

Een derde bron van blootstelling aan asbest treedt voornamelijk op bij werkzaamheden in en om gebouwen waarin asbest is verwerkt. Onzorgvuldig verwijderen van asbest leidt in eerste instantie tot risico's van werknemers en kan vervolgens naderhand leiden tot blootstelling van bewoners of bezoekers van gebouwen. Daarom bestaat er voor werkzaamheden in en om gebouwen een aanpak met een combinatie van voorlichting, certificering, regelgeving, opsporing en toezicht («keten-aanpak»). Uit diverse onderzoeken¹ is gebleken dat veel winst gehaald kan worden door een gerichte ketenaanpak en te voorkomen dat asbest geheel of gedeeltelijk moedwillig of onbewust met onvoldoende voorzorgen wordt verwijderd. De afgelopen jaren zijn er daarom diverse initiatieven ontplooid om de ketenaanpak te versterken, gemeenten te stimuleren hun asbesttaken beter in te vullen en de kwaliteit van de bedrijven die betrokken zijn bij het inventariseren en verwijderen van asbest te vergroten.

Het Landelijk Asbestvolgsysteem

Het doel van het asbestvolgsysteem is om alle handelingen met asbest (zoals inventarisatie, vergunning, melding, asbestvrijgave) inzichtelijk te maken door deze in te voeren in een volgsysteem. In 2009 is een dergelijk systeem, mede geïnitieerd door de woningbouwcorporaties en de gemeenten, getest. Deze test was zeer succesvol en het systeem wordt nog dit jaar uitgebreid naar een Landelijk Asbestvolgsysteem. De Vereniging Nederlandse Gemeenten en Aedes Vereniging van Woningbouwcoöperaties dragen zorg voor de verdere uitrol. Door de grote meerwaarde die alle betrokken partijen zien in dit systeem, de kansen die het biedt voor een verbeterd toezicht en tegelijkertijd de potentieel lagere administratieve lasten (een onderzoek hiernaar wordt binnenkort afgerond), verwacht ik dat het landelijk Asbestvolgsysteem succesvol zal worden. Doel is dat het Asbestvolgsysteem een centrale plaats krijgt als informatiebron voor het ketentoezicht en als hulpmiddel waarmee gebouweigenaren, gemeenten, opdrachtgevers, asbestinventariseerders, asbestsaneerders en particulieren op de juiste wijze aan de verplichtingen van de asbestregels kunnen voldoen.

Asbestbewustwording

Belangrijke eerste stap in het zorgvuldig verwijderen van asbest uit gebouwen is de bewustwording bij gebouweigenaren (gemeenten, particulieren, bedrijven en wooncorporaties), zodat zij hun verantwoordelijkheid nemen. Dat begint bij het verrichten van de verplichte asbestinventarisatie zodra er plannen zijn om bouwwerken die «asbestverdacht» zijn te verbouwen en te slopen. Dit zijn alle gebouwen van vóór 1994. Bij gebruikers van gebouwen moet ook aandacht zijn voor eventueel aanwezig asbest dat is achtergebleven na een in het verleden uitgevoerde sanering. Inventarisatierapporten, saneringen en vrijgave hebben vaak geen betrekking op het gehele gebouw. Het is belangrijk dat gebruikers van gebouwen zich dat realiseren en maatregelen nemen. Voorts kan asbest hechtgebonden aanwezig zijn op plaatsen waar eenvoudige werkzaamheden moeten worden uitgevoerd, zoals een reparatie of het doorvoeren van leidingen. Aangezien het niet is toegestaan dergelijke werkzaamheden in asbest uit te voeren, dienen voorafgaand aan deze

¹ Brief van de Algemene Rekenkamer d.d. 27 maart 2008 (TK 31 394, nr. 1 en nr. 2), rapporten VROM Inspectie en Rapport Bartels (Tweede Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 25 834, nr. 51)

werkzaamheden maatregelen te worden genomen om de blootstelling aan asbest te voorkomen.

Specifiek voor de bewustwording en de gedragsverandering van particulieren wordt het voorlichtingsmateriaal geactualiseerd en samen met de VNG en de gemeenten actief verspreid. Vanuit de kennis die bij de overheid aanwezig is over de locaties die asbestverdacht zijn (koppeling van een adres met het bouwjaar van het gebouw via de BAG¹ en publicatie via de Atlas Leefomgeving²) worden gebouweigenaren straks geïnformeerd over de aanwezigheid en de risico's van asbest en worden zij aangespoord om de asbestinventarisatie te doen. Zodra deze asbestinventarisatie kan worden ingevoerd in het landelijke Asbestvolgsysteem worden daarna alle handelingen met het asbest inzichtelijk gemaakt.

Versterken ketentoezicht

Handhavers werken samen om het ketentoezicht te versterken. De samenwerking begint met een gezamenlijk vastgestelde handhavingstrategie en het verbeteren van de daarvoor benodigde onderlinge informatie uitwisseling. De informatie uit het Asbestvolgsysteem vormt na inwerkingtreding een bron voor de toezicht- en handhavingketen. Uitwerking vindt plaats binnen het Programma Informatie Uitwisseling Milieuhandhaving (PIM) van het ministerie van I&M en V&J en het programma Slim Geregeld, Goed Verbonden van het ministerie van EL&I. Onder leiding van de VROM Inspectie worden de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhavingketen nader op elkaar afgestemd en worden knelpunten opgelost. De VROM Inspectie komt dit jaar met een meerjarennotitie over de voor sluitende handhaving benodigde randvoorwaarden en een interventiestrategie voor de asbestketenhandhaving, waarin ook de invulling van de asbestinterventieteams (Motie Poppe³) nader wordt geduid.

Uitvoering door gemeenten

Gemeenten zijn de cruciale partner in de asbestketen. Om te beginnen als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver. Gemeenten zijn daarnaast de belangrijkste informatieverstrekker naar burgers en bedrijven. Tevens zijn gemeenten beheerder/eigenaar van de openbare ruimte, openbare gebouwen, sporthallen, grond en wegen. Vanuit al deze hoedanigheden krijgt de gemeente met asbest te maken. Zoals in het voorjaar van 2010 aan uw Kamer toegezegd⁴, heeft de VROM Inspectie een Quick scan uitgevoerd onder alle gemeenten. De rapportage van deze «Quick scan uitvoering asbesttaken door gemeenten»⁵ wordt als bijlage bij deze brief aangeboden.

De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek is dat in 60 tot 70% van de gemeenten verbetering van de uitvoering van de asbesttaken noodzakelijk is. Vooral de uitvoering van preventie, toezicht op en handhaving van de vergunningen en meldingen, samenwerking met andere gemeenten en andere toezichthoudende organisaties en borging van de uitvoering van de asbesttaken moeten worden verbeterd.

De aanbeveling uit het rapport van het starten van een bewustzijnsoffensief is overgenomen en reeds in gang gezet. Evenals het ter beschikking stellen van voorbeelddocumenten en hulpmiddelen aan gemeenten. Ook in 2011 zal de VROM Inspectie prioriteit geven aan het ondersteunen en aansporen van gemeenten in de uitvoering van de asbesttaken. De door het kabinet gewenste totstandkoming van regionale uitvoeringsdiensten biedt daarnaast mogelijk kansen voor een adequatere uitvoering van de gemeentelijke asbesttaken.

¹ Basisregistratie Adressen en Gebouwen.

² Portaal waar burgers informatie krijgen van de overheid over hun directe leefomgeving op basis van postcode.

³ Invulling Motie Poppe d.d. 22 april 2010 (TK 25 834, nr. 53).

⁴ AO asbest, d.d. 18 februari 2010 (TK, 25 834, nr. 52).

⁵ VROM Inspectie «Quickscan uitvoering asbesttaken door gemeenten», 12 november 2010.

Certificeringstelsel en toezicht Arbeidsinspectie

De verwijdering van asbest mag voor risicovolle situaties uitsluitend door gecertificeerde bedrijven en personen worden uitgevoerd. Zoals eerder aan u gemeld, worden de eisen ten aanzien van onafhankelijkheid en het toezicht stevig aangescherpt¹. Dat proces nadert zijn voltooiing. Onder de nieuwe eisen zullen ernstige tekortkomingen van bijvoorbeeld asbestverwijderaars ertoe leiden dat hun certificaat meteen wordt ingetrokken door de certificerende instellingen. Gezien het ingrijpende karakter van de voorziene aanscherpingen en de ongerustheid hierover bij de certificerende instellingen en bij de gecertificeerde bedrijven en personen, is besloten om een onafhankelijke toets te laten uitvoeren naar de proportionaliteit van de sancties, gezien de belangen van betrokken partijen enerzijds en de ernstige gezondheidsrisico's anderzijds. Deze toets wordt nu voorbereid. Na invoering van de nieuwe eisen zal het toezicht op de gecertificeerde bedrijven versterkt worden door zowel de Arbeidsinspectie als door de certificerende instellingen. In de in 2010 gepubliceerde beleidsregel maatregel- en sanctiebeleid is verder gedetailleerd uitgewerkt welke maatregelen worden genomen bij tekortkomingen van certificerende instellingen.

De Arbeidsinspectie ziet steekproefsgewijs toe op de 30 000 jaarlijks gemelde saneringswerkzaamheden van de 300 gecertificeerde saneringsbedrijven en op de 150 gecertificeerde bedrijven die asbestinventarisaties opstellen. Er zijn op basis van een risicoanalyse 50 saneringsbedrijven geselecteerd die onder extra intensief toezicht staan. Daarnaast ziet de Arbeidsinspectie toe op de 7 certificerende instellingen die aan de hierboven genoemde bedrijven de vereiste certificaten afleveren. De afgelopen periode is een informatieprotocol afgesproken tussen de Arbeidsinspectie en deze instellingen. De certificerende instellingen zullen, op basis van de gegevens van de Arbeidsinspectie over bedrijven die in de saneringspraktijk de regels niet naleven, hun certificaat intrekken. Daarnaast levert de Arbeidsinspectie de asbestmeldingen door aan de gemeenten die dat willen. De 253 gemeenten die zijn aangesloten op het systeem gebruiken deze informatie in het kader van de door hen af te geven sloopvergunningen. Dit betekent dat het toezicht op de asbestketen steeds meer een gesloten systeem wordt. De werkzaamheden van de Arbeidsinspectie waren tot op heden gericht op de gecertificeerde saneringsbedrijven die de wettelijk verplichte meldingen indienen bij de Arbeidsinspectie. Thans brengt de Arbeidsinspectie samen met de opsporingsdienst SIOD de bedrijven in beeld die wel saneringswerkzaamheden uitvoeren maar niet gecertificeerd zijn en/of geen melding doen van de saneringswerkzaamheden. Zodra zij in beeld zijn, kunnen deze bedrijven ook rekenen op handhavend toezicht door de Arbeidsinspectie.

Strafrechtelijke handhaving asbestregelgeving

Opsporingsonderzoeken

De opsporing van asbestcriminaliteit blijft een prioriteit voor het Functioneel Parket. Momenteel heeft de politie meerdere grootschalige opsporingsonderzoeken naar zware criminaliteit in de asbestbranche in uitvoering of in voorbereiding. Daarnaast worden meerdere grote zaken momenteel voorbereid om op zitting te brengen. Het OM zet daarbij in op het vervolgen van rechtspersonen én natuurlijke personen. Voor de strafrechtelijke afdoening van asbestovertredingen is voornamelijk het Asbestverwijderingsbesluit 2005 van belang. Voor bedrijven/werkgevers is het Arbeidsomstandighedenbesluit van toepassing. Deze wetgeving wordt in beginsel bestuurlijk gehandhaafd door de Arbeidsinspectie.

¹ TK 22 343, TK 25 834, nr. 51, Brief van de minister van VROM. dd. 11 februari 2010.

Instroom en afdoening zaken Asbestverwijderingsbesluit in 2010

Met de introductie vorig jaar bij het OM van het nieuwe verwerking- en administratiesysteem GPS is de zaaksregistratie op dit moment nog niet geheel volledig. Uitgaande van het aantal tot nu toe geregistreerde zaken, kan worden gesteld dat het aantal zaken van het Asbestverwijderingsbesluit in 2010 ongeveer ligt rond de 100 nieuwe zaken, evenveel als in voorgaande jaren. 60% van de geregistreerde zaken betrof het slopen zonder asbestinventarisatierapport en 20% betrof sloop of het verwijderen van asbest zonder de inschakeling van een daartoe gecertificeerd bedrijf. In 2010 heeft het Functioneel Parket ongeveer 80 zaken van het Asbestverwijderingsbesluit afgedaan. Dit betreft deels instroom uit eerdere jaren. In ongeveer 50% van deze zaken is besloten tot dagvaarden. Ca. 20% is afgedaan met een transactie variërend van € 300 tot € 10 000. Ongeveer 100 overtredingen van het Asbestverwijderingsbesluit zijn behandeld door de rechter. De rechter bestraft deze feiten in het algemeen met geldboetes van € 500 tot € 10 000.

Stroomlijning bouw- en sloopvoorschriften

In het Bouwbesluit 2011 (verwachte inwerkingtreding januari 2012) worden de voorwaarden voor slopen opgenomen. In plaats van een vergunning kan veelal worden volstaan met een melding, terwijl dezelfde beschermingseisen blijven gelden. Voor asbestverwijdering wordt vanuit het Bouwbesluit verwezen naar het Asbestverwijderingsbesluit 2005. Dit is belangrijk omdat daarmee de procedures voor asbestverwijdering zijn gestroomlijnd met de algehele sloopregelgeving. Op basis van het asbestinventarisatierapport moet immers vooraf worden bepaald welke sloopprocedure gevolgd moet worden en daarmee worden nieuwe incidenten voorkomen. Door het vervallen van de (asbest)sloopvergunning worden de procedures aanmerkelijk verkort. Bovendien is er nu eenduidigheid over de regels voor asbestverwijdering, omdat die in het Asbestverwijderingsbesluit staan, in plaats van in de vergunningvoorschriften. Deze voorgestelde wijzigingen stroomlijnen de voorschriften en gaan tegen dat in strijd hiermee asbest verwijderd wordt. Tevens vereenvoudigt ook de handhaving.

Voor 2011 staat een evaluatie van het Asbestverwijderingsbesluit ingepland. Doel is het samenvoegen en vereenvoudigen van de asbestregelgeving en tegelijk het beleid aan te scherpen en te verduidelijken. Een voorbeeld van een gewenste verduidelijking is het begrip «asbestverdacht» dat inmiddels wel in de jurisprudentie is vertaald naar «gebouwen van vóór 1994», maar nog niet in de wetgeving is genoteerd. Samen met VNG en ketenpartijen zal worden bezien welke maatregelen mogelijk zijn om de regelgeving aan te scherpen.

Vanwege de urgentie om de ketenhandhaving te verbeteren, zullen wij bij de herziening van het Asbestverwijderingsbesluit de nadruk leggen op de handhavingaspecten. Daartoe worden de ketenpartijen betrokken. Zo zullen het Openbaar Ministerie en de VROM Inspectie formeel geconsulteerd worden. De aanpassingen die voortvloeien uit de evaluatie van het Asbestverwijderingsbesluit worden nog aan uw Kamer voorgelegd.